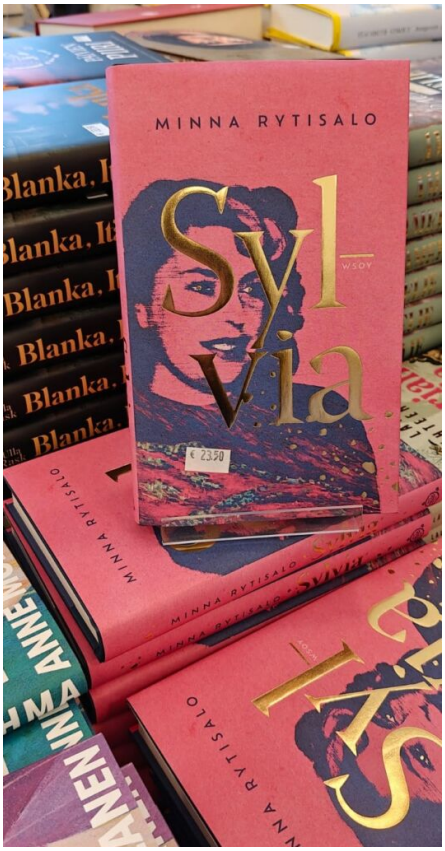

Kirjallisuuden sisällöntuntemusta kirjamessuilta

4.11.2025

Yksi kirjastoalan tärkeimmistä työtehtävistä on kirjallisuuden tuntemus. Siihen kuuluu esimerkiksi kirjallisuuden suosittelu, sen esittely ja vinkkaaminen esimerkiksi lukupiireissä, kirjailijoita kirjastossa haastatellen tai vinkkaamalla lapsiryhmälle heidän ikätasoistaan luettavaa. Asiakkaiden kanssa käydään myös keskusteluja kirjallisuudesta vaikkapa asiakaspalvelupisteellä tai asiakaskohtaamisessa kirjaston hyllyjen välissä. Mutta kuinka pysyä perillä juuri julkaisusta kirjallisuudesta ja siitä, mitä kirjallisuuskentällä puhutaan? Kirjastoissa ollaan tietysti paraatipaikalla aineistojen ympäröimänä. Mutta entä kun ei olekaan enää töissä kirjastossa ja tarvisi kipeästi tietoa tuoreemmasta, kirjallisuuskeskustelun keskiössä olevasta kirjallisuudesta? Toki lukemalla runsaasti, mutta sitäkään ei ehdi tekemään omasta mielestään riittävästi ja se jää aina oman kiinnostuksen varaan. Yksi vastaus tähän on vierailla kirjamessuilla. Kirjamessujen kirjailijavierailujen ja kirjallisuuskeskustelujen seuraamisella sekä kustantajien myyntipisteillä pääsi hetkeksi ihanaan kirjallisuuskuplaan: kirjojen, kirjailijoiden, kustantajien ja kirjallisuuden ystävien ympäröimäksi.

Kuvat 1,2 & 3. Oulun kirjamessuilla oli runsaasti kirjallisuutta myytävänä mukavin alennuksin (kuvat: Laura Liikavainio, 2025).

Suomessa järjestetään runsaasti kirjamessuja eri puolilla Suomea. Isoimmat kirjamessut ovat Helsingissä. Helsingin kirjamessut ovat myös kooltaan Pohjoismaiden isoimmat: yli 900 ohjelmanumeroa sekä pari tuhatta

esiintyjää takaavat sen. (Messukeskus 2025.). Suomen kirjamessuista ensimmäiset ja useille kävijöilleen myös ne perinteikkäämmät kirjamessut löytävät Turusta, sillä ne juhlivat tänä syksynä 35-vuotista taivaltaan (Logomo 2025). Isoille kirjamessuille on kysyntää ja onneksi niitä järjestetään vuosittain. Isoimpien kirjamessujen rinnalla on viime vuosina alettu järjestämään pienempiä kirjamessuja eripuolilla Suomea. Vuonna 2025 kirjamessuja järjestetään esimerkiksi Oulussa, Tampereella ja Jyväskylässä. Tämä onkin hyvä lisä kirjamessuperinteisiin. Asiakaskuntaa voi myös houkuttaa se, että paikallisille kirjamessuille ei tarvitse matkustaa niin kauas. Ohjelmistossa näkyy myös paikallinen omaleimaisuus. Itseäni miellytti myös se, että messut eivät olleet liian isot, vaan ohjelmia pystyi seuraamaan ilman turhia siirtymisiä ja liian suurta hälinää. Vaikka Oulun kirjamessut olivat pienemmät, yleisötapahtumana sen äänimaailma ja aikataulun tiukkuus kyllä väsyttivät molempien messupäivien päätteeksi.

Oulun kirjamessut

Oulun kirjamessut järjestettiin nyt toiseen kertaan. Kirjamessut pidettiin 10. – 12.10.2025. Oulun lyseon ja kulttuuritalo Valveen tiloissa (Oulun kirjamessut 2025a). Oulun kirjamessuilla oli selvästi havaittavissa teemoina tuleva Oulu 2026 kulttuuripääkaupunkivuosi ja alueina Oulu ja Pohjois-Pohjanmaa, Lappi, Tornionlaakso ja Saamenmaa. Oulun kirjamessujen teeman oli kohtaamisia (Oulun kirjamessut 2025b). Kohdallani teema kyllä toteutui. Runsaasti mielenkiintoisia kirjailijavierailuita ja kirjallisuuskeskusteluja, niin ohjelmaa kuunnellen kuin messukävijöiden kanssa keskustellen. Pienempien kirjamessujen valttina voi juuri olla se, että oman kaupungin ja alueiden kirjallisuuden ystävät ovat monilta osin tuttuja. Kohdallani he olivat kirjastolaisia. Ehdinkin käydä monien Pohjois-Pohjanmaan kirjastolaisen kanssa kirjallisuuden lisäksi monia keskusteluja alueen kirjastojen ja henkilökunnan ajankohtaisista kuulumisista.

Kuvat 4 & 5. Oulun kirjamessuilla oli monia mieleenpainuvia kirjailijahaastatteluja (kuva: Laura Liikavainio, 2025).

Oulun kirjamessujen ohjelmistosta odotin eniten seuraavia kirjailijavierailuita:

- Anni Kytömäki: Mirabilis (Gummerus)
- Jenni Räinä: Vaino (Otava)
- Helmi Kekkonen: Näin minä sen kirjoitin (Kosmos)

- Mikael Niemi: Silkkiin kääritty kivi (Like)
- Suvi West: Syntien Kummun naiset (S&S)
- Noora Vaarala: Sarviini puhkeaa lehti (Gummerus)
- Minna Rytisalo: Sylvia (WSOY)
- Susanna Hast: Toivottomuus (S&S)

Suosittelen lämmöllä kaikkia listaukseni kirjoja. Varsinkin Westin, Niemen ja Vaaralan teokset jäivät mieleeni vuoden 2025 parhaina lukukokemuksina.

Kuva 6. Kirjailija Jenni Räinä haastattelee kirjailija Max Seeciä (kuva: Laura Liikavainio, 2025).

Kirjailijavierailuiden lisäksi kirjamessuilla oli monia kirjallisuuskeskusteluita. Näitä olivat muun muassa Botnia-palkintoehdokkaiden julkistaminen ja Botnia-palkintoehdokkaiden keskustelu, Oulu2026-paneelikeskustelu: Saamelainen kertoja kaupungissa sekä Kokonaista puhetta -klubi teemalla Kuka saa rakastaa? Saamelainen kertoja kaupungissa keskusteluun osallistuivat professori Veli-Pekka Lehtola sekä elokuvaohjaaja ja kirjailija Suvi West. Mieleeni jäi erityisesti Westin toive, että saamelaiset taiteilijat saisivat tulevaisuudessa tehdä taidetta nimenomaan taiteilijoina, ilman etuliitettä saamelais-. Myös Lappologian takaa-alalle jättämistä toivottiin keskustelussa.

Kokonaista puhetta -klubin keskusteluun osallistuivat toimittajina ja kirjailijoina toimivat Tiina Tuppurainen ja Noora Vaarala. Klubin aiheena on Kuka saa rakastaa? Aihetta lähestyttiin kirjailijoiden teosten kautta. Tiina Tuppurainen on kirjoittanut monia teoksia, jotka käsittelevät hlbtiq-teemoja. Noora Vaaralan teos *Sarviini puhkeaa lehti* puolestaan käsittelee Reidar Särestöniemen elämää. Keskustelussa huomio kiinnittyi paljon hlbtiq-yhteisön yhteiskunnalliseen asemaan, niin historiassa, eri kokoisilla paikkakunnilla, kuin tulevaisuudessakin.

Alueelliset kirjallisuuspalkinnot

Oulun kirjamessuilla julkistettiin myös Botnia-palkintoehdokkaat. Alueelliset kirjallisuuspalkinnot, jollainen Botnia-palkintokin on, järjestetään maakunnissa. Botnia-palkinnon lisäksi eri puolella Suomea jaetaan muun muassa Lappi-kirjallisuuspalkintoa, Karelia-kirjallisuuspalkintoa ja Pohjalainen-kirjallisuuspalkintoa, jonka voitti kirjailija *Merja Mäki* teoksellaan *Itki toisenkin* (Yle 2025). Vahva suositus myös *Merja Mäen* aiempaan *Ennen*

lintuja teokseen. Siinä keskiössä olivat Karjalasta evakkoon Pohjanmaalle lähteneiden ihmisten tunteet ja kohtalot. Botnia-palkintoa on jaettu vuodesta 2017 lähtien ja se myönnetään teokselle, jonka tekijä on kotoisin Pohjois-Pohjanmaalta tai toimii siellä (Kirjasampo 2025).

Botnia-palkintoehdokkaat vuonna 2025 ovat:

- Päivi Alasalmi: Meren ja veren liitto, Gummerus (2024)
- Ritva Kylli: Ruokaa reissussa – Suomen matkaruokahistoria kuivalihasta laivabuffettiin, Gaudeamus (2024)
- Hanna Lantto: Bilbao, Tammi (2025)
- Maria Matinmikko: SIIS NIIN, suuri ihmetys, Siltala & Parvs (2025)
- Sanna Pelliccioni & Eppu Nuotio: Anteeksi, S&S (2025)
- Jenni Räinä: Veden ajat – matka läpi muuttuneen maiseman, Like (2025)
- Jere Vartiainen: Etäisyys, leikki, Aviador (2024)
- Hannu Väisänen: Viisikko, Siltala (2024)

(Oulun kirjallisuudentalo (2025). Julkistamistilaisuutta seurasi Botnia-palkintoehdokkaiden keskustelu. Jännityksellä jään odottamaan kuka nousee Botnia-palkinnon voittajaksi.

Kuva 7. Botnia-palkintoehdokkaat (kuva: Laura Liikavainio, 2025).

Laura Liikavainio
lehtori, kirjasto- ja tietopalveluala
SEAMK

Lähteet

Kirjasampo (2025). Botnia-palkinto.
https://www.kirjasampo.fi/fi/kulsa/saha3%253Au723f1101-7cc7-4364-815e-69ebf7b1e7e2

Messukeskus (2025). Juhlavuoden Helsingin Kirjamessut on täynnä sivistystä, iloa ja ainutkertaisia kohtaamisia.

https://www.messukeskus.com/news/juhlavuoden-helsingin-kirjamessut-on-taynna-sivistysta-iloa-ja-ainutkertaisia-kohtaamisia/

Logomo (2025). Turun Kirjamessujen ohjelma on julkaistu! https://logomo.fi/vinkitkeikkavierailuun-2.

Oulun kirjallisuudentalo 2025. Botnia-palkinnon ehdokkaat 2025. https://www.oulunkirjailijaseura.fi/botniapalkinto/botnia-palkinnon-ehdokkaat-2025

Oulun kirjamessut (2025a). https://www.oulunkirjamessut.fi/

Oulun kirjamessut (2025b). https://www.oulunkirjamessut.fi/esiintyjat/

Yle (2025). Pohjalaisen kirjallisuuspalkinnon voitti kauhavalainen Merja Mäki romaanillaan ”Itki toisenkin”. https://yle.fi/a/74-20187588